

In 2005 behaalden de CDU en de liberale FDP 21.282.250 stemmen, bij de verkiezingen van 2009 waren dit er 20.971.084, 311.166 minder dus. Die Linke boekte uitstekende resultaten en heeft zich gevestigd als de vijfde partij in de Duitse landsparlamenten.

De partij kreeg 5 miljoen stemmen en scoorde meer dan 5 procent in alle deelstaten, ook in het westelijke deel van Duitsland. Die Linke is nu de grootste partij van Brandenburg en de tweede partij in Berlijn en Mecklenburg-Vorpommern.

De score van de traditionele sociaal-democratie, de SPD, is naar 23 procent gevallen; hun laagste score sinds de oprichting van de Bondsrepubliek. Gedurende de elf jaar dat de partij in de regering heeft gezeten is zij meer dan de helft van haar kiezers kwijtgeraakt.

De numerieke meerderheden die de vorming van 'rood-roodgroene' coalities van Die Linke-SPD-Groenen in verschillende deelstaten mogelijk maken vertalen zich niet noodzakelijkerwijs in politieke meerderheden. In de deelstaat Saarland kwam een dergelijke coalitie bijvoorbeeld niet tot stand omdat de Groenen liever een coalitie vormden met de christen-democraten en liberalen. Het programma van de Groenen voor een 'New Green Deal' mikt op samenwerking met ,en overreding van, het bedrijfsleven. De groene draai naar samenwerking met rechtse partijen lijkt definitief te zijn. Een dergelijke coalitie bestond al in Hamburg waar de Groenen een zware prijs hebben moeten betalen voor hun steun aan de bouw van een kolencentrale.

En in Thüringen weigerde de voorzitter van de SPD om een coalitie te vormen met Die Linke – tegen de wens in van een meerderheid van zijn partij. Alleen in Brandenburg maakt de SPD nu deel uit van een coalitie met Die Linke. Die Linke is daarnaast sinds 2001 in Berlijn deel van een coalitie met de SPD: een coalitie waarmee de sociaal-democraten de koers voor een neoliberaal management van de stad hebben uitgezet.

Ook in Brandenburg heeft Die Linke een programma geaccepteerd dat niet anders dan sociaal-liberaal genoemd kan worden. Die Linke eiste meer banen in de publieke sector – daar zullen nu 5000 arbeidsplaatsen verdwijnen. Die Linke eiste de opheffing van het inschrijvingsgeld voor de universiteit – dit blijft echter bestaan. Het regeerakkoord spreekt zich uit voor de Europese

Lissabon-agenda en voor de bouw van nieuwe bruinkoolcentrales. Hoewel de aanhang van Die Linke sterk tegen het akkoord was accepteerde zij het onder druk van partijleider Gregor Gysi.

Uit dagingen voor Die Linke

Die Linke is er niet in geslaagd meer dan een zesde van de stemmen die verloren gingen voor de SPD binnen te halen. In het westen van Duitsland is Die Linke een electorale kracht met een aanhang onder vakbondsleden, studenten en intellectuelen. Maar de partij heeft er geen werkelijke verankering in wijken en bedrijven. Die Linke staat voor een dubbele uitdaging: zowel een dergelijke verankering creëren als een visie op een niet-kapitalistische, ecologische maatschappij naar voren brengen. Op beide vlakken schiet de partij nu helaas tekort.

De verkiezingen in Noordrijn-Westfalen (NRW), van mei 2010 zullen de grote test worden. Als de partij erin slaagt het parlement van de meest bevolkte deelstaat - 18 miljoen inwoners - binnen te treden zou dat een nieuwe grote stap vooruit zijn.

De afdeling van Die Linke in NRW is samen met die van Bremen de meest linkse van het land. De rechtse, op de SPD georiënteerde, stroming in de partij is er een kleine minderheid en de twee linkse stromingen in de partij – Antikapitalistisch Links en Socialistisch Links – zijn er dominant. Onlangs werd op een congres het programma voor de komende verkiezingen vastgelegd. Eisen zijn onder andere de socialisatie van de energiesector – een van de belangrijkste industrieën in de regio – een werkweek van 30 uur met behoud van loon, te beginnen in de publieke sector, gratis middageten in scholen en crèches, betaalbaar openbaar vervoer, het verbreken van de banden tussen het leger en bedrijven en socialisatie van Opel en de omschakeling van het bedrijf tot een producent van ecologisch verantwoord vervoer.

De vooruitgang van Die Linke brengt echter ook risico's mee. Hoe groter de partij wordt, hoe meer leden die geen politieke ervaring hebben of, nog erger, zich al de gewoontes van de sociaal-democratie eigen hebben gemaakt. De gemeenteraadsverkiezingen van augustus hebben een groot aantal activisten geabsorbeerd die nu in de gemeenteraden zitten en nauwelijks gemist kunnen worden bij het opbouwen van de partij.

Verzet

Het nieuwe kabinet Merkel II heeft ondertussen geen idee hoe de crisis aan te pakken. Ondanks bezuinigingen in de gezondheidszorg, pensioenstelsel en werkloosheidsuitkeringen is voor 2010 een begrotingstekort van 6 procent voorzien. Desondanks wil het nieuwe ministerie van financiën de begroting in 2013 weer in balans hebben. Naast de pensioensverzekering komt een tweede, private pijler; de huidige bijdrage van de werkgevers aan de sociale verzekeringen wordt hun maximum bijdrage terwijl de bijdragen van werknemers en gepensioneerden omhoog gaan. Werkloosheidsuitkeringen zullen minstens vijf of zes jaar lang gelijk blijven en het aantal mensen met onzeker werk zal toenemen.

Het geval van Opel – door General Motors (GM) niet afgestaan aan het consortium van de Russische bank Sberbank en de onderdelenfabrikant Magna – kan een ramp worden; GM heeft 10.000 ontslagen aangekondigd in Duitsland. In totaal werken daar 25.000 mensen bij Opel. De werknemers zouden, als ze zich op Europees niveau organiseren, de plannen van GM kunnen stoppen en in hun strijd voor de toekomst van Opel samenwerken met Die Linke.

Maar de respons van de vakbonden schiet volledig tekort. Op de avond van de verkiezingen drukten de voorzitters van de vakbond DGB, Michael Sommer, en van IG Metall, Berthold Huber, de hoop uit dat de 'sociale vleugel' van de CDU het ergste zou tegenhouden. Het beleid van IG Metall inzake Opel is een goed voorbeeld van hun hoop op staatssteun om zodoende de 'industriële basis' te behouden.

De voornaamste vakbond van werknemers in de dienstensector, Ver.di, heeft een meer politieke agenda. De vakbond eist een investeringsprogramma van 40 miljard euro om nieuwe banen te creëren in de publieke sector, de invoering van een wettelijk minimumloon (dit bestaat nog altijd niet in Duitsland), langere werkloosheidsuitkeringen (momenteel gebonden aan een

termijn van een jaar) en de herinvoering van een belasting op erfenissen. Er gaapt echter een grote kloof tussen de retoriek en de resultaten van de collectieve overeenkomsten.

Het ongenoegen over het beleid van de vakbondsleidingen is sterk maar er is geen cultuur van spontaan verzet buiten de vakbond om. Een radicale stroming in Ver.di en IG Metall eist denationalisatie van de belangrijkste industrieën en een ingrijpende verkorting van de werkweek. Maar omwille van haar beperkte invloed in de bedrijven blijft deze stroming een kleine minderheid. Bij Opel heeft zich in de fabriek in Bochum een radicale kern gevormd – Gegenwehr ohne Grenzen (GOG) – die eist dat de werknemers kunnen stemmen over de toegevingen van de vakbond in onderhandelingen. GOG roept op tot een tegenstem. Maar de groep heeft tot nu toe geen eigen alternatief naar voren gebracht.

Toch waren de voorbeelden van bedrijfsbezettingen en omschakeling van productie die we het vorige jaar in kleine bedrijven zagen geen mislukkingen. Ook is er een belangrijke beweging van studenten tegen bezuinigingen en marktwerking in het onderwijs - het Europese 'Bologna project' -, tegen het gebrek aan vrijheden en tegen hoge inschrijfgelden. Halverwege november werden in meer dan een dozijn steden faculteiten bezet, geïnspireerd door een soortgelijke beweging in Oostenrijk.

De SDS – een studentenorganisatie met banden met Die Linke maar formeel onafhankelijk, een meerderheid is zelfs geen lid van de partij – is de hoofdrolspeler in deze beweging.

Ten slotte heeft een netwerk van lokale comités tegen de crisismaatregelen voor het komende voorjaar een nieuwe demonstratie in het vooruitzicht gesteld. Die Linke zal dus nog een zware verantwoordelijkheid krijgen om deze bewegingen te ondersteunen en het verzet tegen de rechtse bezuinigingsagenda te helpen organiseren.

Angela Klein is lid van de Internationale Sozialistische Linke, een Duitse organisatie aangesloten bij de Vierde Internationale. Angela Klein is tevens lid van Die Linke.